

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poște și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază
Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Temniță și Exil.

(+) Privind mai de sus asupra vieții noastre politice, pare că vezi o mare ce se sbuciumă încoale și încoace între stânci. Sbuciumarea decurge, cu vuiet când mai mare, când mai potolit, dar neîncetat, de aproape o lună. E prea destul și atâta, căci luna aceasta a fost ca un an de lungă, și ni-a arătat atâtea lucruri sguđuitoare, câte într'un an rar am văzut.

Doar va fi destul acum din sbuciumare și vuiet, pentru-ca să revie liniștea.

Doar se vor fi turburat destul valurile, pentru-ca să se aleagă răul din bine, și să se facă odată limpezirea dorită de toți, fie ea cu ori-ce jertfe împreunată.

Nu știu, ce vor simți alții, eu însă presimțesc limpezirea dorită.

Nu știu cum ved alții, mie însă așa 'mi-se pare, ca-și-când procesul de clarificare s'ar fi început deja. Ved deja cum se formează încet-încet două curente; ved cum opiniile se cristalizează, și cum ele se grupează în giurul a două puncte: *temniță și exil*.

Nenorocită soarte! La alte popoare partidele se fac după principii de luptă, la noi după felul de suferință. La alte popoare unii țin cu guvernul, căci speră la ajutorul lui, alții îl combat, pentru-că desaproabă modul cum procedează, ear' noi, — noi popor al suferințelor, noi ne despărțim după formele triste ale suferinței, și ne grupăm în giurul *temniței*, ori al *exilului*.

În sfârșit, ori-cum, trebuie să alegem, una ori alta; trebuie să ne declarăm pentru una ori alta, căci așa se vede, astfel sunt căile ce ni-se deschid: *temnița ori exil*.

Aceste două simboale caracterizează azi curentele mari de vederi, ce se marchiază din ferberia chaotică, în care se găsește acum opinia publică românească.

Mai mult. Dela aceste două puncte se datează deosebirea de vederi ce a existat între membrii comitetului; sau dacă deosebire n'a existat, apoi atunci a început ea să existe, când partea mare a comitetului, condamnat fiind, a ținut să-și sufere pedeapsa, ori-cât de nedreaptă și grea, și s'a dus în *temniță*, ear' ceealaltă fracțiune a comitetului „a preferit *temniței* pânea amară a *exilului*“.

Precum Hercules din mitologie, astfel stătea comitetul național într'un moment de timp, la răspântie, și avea să aleagă una din cele două căi: *temnița ori exilul*.

Comitetul a ales. Alegerea făcută de el a corăspuns sentimentului comun al poporului românesc. Ori-câtă abnegațiune, ori-câtă călcare pe inimă, ori-cât eroism de caracter s'a cerut bărbăților condamnați la 1 până la 5 ani de *temniță*, ei au ales totuși *temnița*, și astfel într'un moment din cele mai grele au dat proba cea mai strălucită despre măreția sufletului, cu care s'au devotat, s'au jertfit de tot causei, pe care aveau să o reprezente.

Unii dintre colegii lor au ales ceealaltă cale, s'au expatriat.

Ca oameni nu putem să ne exprimăm rău pentru pasul ce l-au făcut. Ca Români însă, cari luptăm o luptă politică, și cari și în ei privim luptători, chiar și când i-am scusa, trebuie să ne fie permis a trage pentru noi, și pentru ei consecuențele pasului ce l-au făcut.

Acum, mai ales, când îi vedem față în față cu acea parte mare a comitetului, care a suferit cu abnegațiune *temnița* și a mântuit astfel onoarea drapelului, sub care am luptat, — se nu ni-se iese în nume de rău, că ne pronunțăm asupra acelor două căi, și alegem mai cu drag *temnița* decât *exilul*.

Astăzi „*temnița*” și „*exilul*” nu sunt două forme de suferință, ci două principii.

Temnița în ochii nostri înseamnă: consecuență, statornicie neclintită, perseverare până în fine, înseamnă credință nestrămutată către stindardul nostru: programul partidului național al Românilor din Transilvania și Ungaria.

Bărbății, cari au ales *temnița* au dat probe de tărie, pe care poporul românesc nu poate să le uite.

Angagiati în lupta pentru drepturile acestui popor, ei au dovedit, în modul cel mai eclatant posibil, că drepturile acestui popor le vor apăra, în luptă și suferință, ori unde se va cere să fie.

Tăria, ce au dovedit-o ei în momentul alegerii, e și mai mare, dacă ne gândim, cât de mult și cât de insistent au fost ei *ispitiți*, să nu intre în *temniță*, ci să preferească și ei „*pânea amară*” a *exilului*.

Exilul, nu știu cât de amar e, dar' el a fost o eșire din sinul partidului, o expunere la influențe străine de partidul nostru, influențe, cari tot-

deauna sunt fluctuante, căci se conduc de alte principii, ear' nu de celea, de care partidul nostru național e condus.

După poziția, ce a luat-o fostii membri ai comitetului în *exil* a trebuit să urmeze fatal, ce a urmat, căci ei 'și-au alterat poziția în sinul comitetului, și totuși pretind să-î dea directivă; de altă parte au luat în „*exil*” o poziție, care nici-decum nu corăspunde unui membru al comitetului, ba nici unui al partidului național.

Șirul acesta de idei, m'ar duce departe. Altă-dată poate îl voi și urma mai departe. Acum însă mă îndestulesc cu marcarea celor două puncte: *temnița și exil*.

Avându-le acestea în vedere, ușor se pot cristaliza vederile. Ele ne arată punctul de deosebire din trecut, ne indică curente din prezent, și ne pot servi de directivă și pentru viitor.

După aceste două puncte se îndreaptă curente, ce se observă în ferberia generală ce există.

Criza a provenit de sigur din cele două deosebiri. Ear' neînțelegerile ivite în însuși comitetul întemnițat, care una ar trebui să fie, au fost provocate de alte considerațiuni, în urma cărora, pe unul ori pe altul îl abate, ori atrage dela un punct la celalalt.

Așa 'mi-se pare mie când caut să privesc situația de mai sus.

Nu se poate! Din Sâmbăta trecută, de când cu aducerea pe tapet a „casului” cu fișpanul Miklós Gyula, dieta nației „singure alcătuitoare” discută tot numai asupra capitolului „Fișpanii” din budget. Se propun fel de fel de moduri și chipuri spre a „stirpi răul”, chiar și din partea celor cu musca pe căciulă, cum e spre pildă faimosul Csáky. Propunerile acestor din urmă însă sunt toate menite numai pentru a ascunde rușinea — corpului putred, cel puțin până va veni catastrofa.

Una dintre propunerile ceva mai serioase era a lui Bartha Miklós, cerând să se numească o comisiune parlamentară de 15 membri, pentru a cerceta actele referitoare la acele căi ferate, concesionarii cărora sunt funcționarii publici ori deputați.

În ședința de ieri, Joi, a dietei, propunerea lui Bartha a venit la vot și a fost respinsă cu o majoritate de 54 voturi. Că soartea ei a fost dinainte hotărâtă, dovedește și ceea-ce spune „P. Lloyd” de ieri dimineață, anunțând votarea asupra propunerii chiar într'un entrefilet, îndată după articolul de fond,

ca să scoată cât se poate la iveală importanța votării.

Eată ce zice:

„Guvernul nu poate odată cu capul consimți cu exmiterea unei comisii parlamentare din motive de principiu”...

Prin urmare? Geșefurile vor merge înainte; Bă n f f y nu se poate sinucide.

Schimbarea sancțiunii pragmatice.

Cetim în „*Deutsches Volksblatt*” (toaia de seara dela 29 Ianuarie):

„Deja de mai multă vreme se răspândește în cercurile politice de aici, precum și în ziarele din străinătate știrea, că se plănuiește o schimbare în ordinea de moștenire la tron, respective revisuirea acelei părți a sancțiunii pragmatice, în care se stipulează această ordine. Precum aflăm, aceste știri s'întîlnesc mai de îndeaproape cu aceea, că ministerul curții imperiale și regale a și dat instrucții misiunilor austro-ungare în străinătate, de a pregăti guvernele respective la plănuita schimbare a ordinii de moștenire la tron”.

Epistolă deschisă.

cătră

domnii conducători ai Moșilor:

Iosif Arieșanu și conșoții sei din Munții Apuseni.

Câmpeni, 29 Ianuarie 1896.

Stimate domnule!

Atât D-ta cât și stimații D-Tale conșoți în ale conducerii Moșilor, ați luat parte ca reprezentanți ai Moșilor la conventicul din Brașov, fără-ca cineva să fi avut vre-o știre despre aceasta și cu atât mai puțin să Vă fi încredințat cineva din munți. Știu că ordinul, la care ați mers acolo au fost *niște geđule scrise de însuși mâna dlui Brote*. Una am avut fericirea să o ved. Știu și aceea, că țința D-Voastră nu era Brașovul, ci Sinaia, dar' ați ținut de consult a nu Vă face neplăceri cu trecerea ei așa ați întors dela Predeal *quasi re bene gesta*.

Acum însă aud, că D-Ta și conșoții D-Tale (nu-î știu pe nume, deși sunt numai vre-o 3—4) ați circulat niște proteste în cari debarcați în contra ținutei președintelui nostru Dr. I. Rațiu și ca s'înteți în posesiunea alor 4 proteste și anume din Câmpeni, Ponorel, Vidra-de-jos și Vidra-de-sus. Ce le-a și spus oamenilor acelora, cari au subscris mecanice numai, fără să fi știut, că despre ce e vorba și cu ce i-ați ademenit, nu știu.

De aceea vin a Vă provoca să binevoiți a ne comunica și nouă, celor nechemăți să vedem protestele, să știm, că cine le-au inițiat, cine le-au subscris și între ce împrejurări, deoarece-atât eu cât și mulți, pe cari îi cunosc eu din Munții nostri, s'întem indignați, de o parte, ca D-Voastră să conduceți pe Români din Munți, când știu, că avem pe alții cu alte calități spirituale, și cari au reprezentat și până-acuma Moșii la conferențe, de altă parte nu putem suferi, ca D-Voastră în politica D-Voastră de soboli să înveninați și pâtura poporului de rind din Munții nostri.

Întrucât corăspund cele de sus faptelor împlinite nu știu, de aceea aștept dela D-Voastră, ca să ne clarificați despre situațiunea din Munții nostri, ca singurii, cari credeți că aveți drept de conducere.

O desmîntire categorică a celor de sus ne-ar înveseli.

Dr. Zosim Chirtoș,
advocat.

Material bun.

Sibiu, 30 Ianuarie n. 1896.

Aflăm în „*Voința Națională*” dela 14/26 Ianuarie un articol foarte semnificativ, scris de dl *Eugen Brote*. Credem, că am neglija datorința ce o avem, ca publiciști, pentru limpezirea situațiunii noastre interne, dacă nu am reproduce acest articol prea interesant.

Eată-l în toată extensiunea sa:

Criza

în

partidul național-român de peste munți.

Publicul român a rămas în mod dureros surprins de neînțelegerile ce s'au ivit ca din senin în cercurile conducătoare ale partidului național-român de peste munți. Nimenia din cei-ce vedeau numai suprafața lucrurilor nu se putea aștepta, ca acțiunea puternică, pornită la 1892 și purtată cu atâta demnitate și rezoluțiune, să se termine într'o ceartă urâtă.

Pentru-ce această ceartă? ne întrebăm cu toții. Cari sunt cauzele ei și unde trebuie căutat și găsit *fondul politic* al neînțelegerilor manifestate?

Examinând în mod obiectiv situațiunea actuală a partidului și cele-ce s'au publicat până-acum despre izbucnirea și desvoltarea „*crizei*”, e clar, că nu este vorba despre frământări politice, la cari ar fi supus partidul prin două sau mai multe curente, ci numai de unele neînțelegeri introduse din afară și provocate și nutrite în mod măiestrit. (Provocate). De cine? De „oamenii de incre-

FOIȚA „TRIBUNEI”

Morbosul închipuit.

Comedie în 3 acte

de

J. B. MOLIERE.

Trad. de

M. Aegae.

Actul III.

Scena a III-a.

(Urmare.)

Beralde: Mie? Nu vreau să mă lupt în contra leacurilor. Creadă de mine cine ce voește. Ce am zis până-acum, am zis-o numai între noi. Aș fi dorit să te vindec de închipuirea aceasta, din care cauză am voit să-ți arăt o comedie de a lui Moliere.

Argan: Ah! Lasă-mă în pace cu Moliere și comedile lui. Ce lucru e acela, să-și bată joc de medicii nostri?

Beralde: Nu-și bate joc de medicii, ci numai de partea ridiculă a științei medicale.

Argan: Cum poate cuteza, a critica știința medicală! Acest dobitoc își ia aroganță, a se ocupa cu consultări și cu rețete, a ataca facultatea întregă și a aduce pe scenă medicii nostri.

Beralde: Ce să aducă pe scenă, dacă nu rangurile și straturile diferite ale omenimii? Oare nu apar zilnic pe scenă, duci, regi și împărați?

Argan: La draci! Dacă aș fi medic, aș ști cum să-mi răsbun asupra lui. Dacă ar fi morbos, l-aș lăsa să moară. Nu l-aș da ajutor, ori-ce ai face. Mori! l-ași zice.

Beralde: Cât de furios ești!

Argan: Acest Moliere e un prost, și dacă medicii sunt cuminte, vor face cum am zis eu.

Beralde: El însă va fi mai cuminte și nu va cere ajutorul lor.

Argan: Cu atât mai rău pentru dînsul.

Beralde: Și are cauză, pentru-ce se nu ceară ajutorul lor. Moliere susține, că numai aceia ar pute cuteza a le cere ajutorul, cari sunt destul de tari și robuști, a învinge împreună cu morbul lor și leacurilor, dînsul însă numai morbul e în stare să-î învingă.

Argan: Ce mai cauze! Te rog, frate, nu-mi mai vorbi de acest om, căci simt, că 'mi-se face mai rău.

Beralde: Prea bucuros, iubite frate. Și ca să-ți arăt cât îți sunt de ascultător, îți voi spune, că nu cred, că îți vei duce fata în claustru. La alegerea unui ginere, trebuie să judeci cu sânge rece, trebuie să ții cont și de ceea-ce zice fata ta, căci dînsa are să-și petreacă vieța întreagă cu acela.

Scena a IV.

Di Fleurant cu o sticlă în mână.

Argan. Beralde.

Argan: Permiți, frate, să —

Beralde: Ce vrei, să faci?

Argan: Să iau un leac. Recere puțin timp.

Beralde: Gumești? Zău și nu ai putea trăi un minut fără leacuri? Vei lua de astă-dată!

Argan: Așadară pe seară, domnule Fleurant.

Fleurant (cătră Beralde): Cum vii la aceea, să te amesteci în ordinațiunile medicului, și să oprești pe acest domn a lua un leac? Îți permit prea mult!

Beralde: Ian' vezi de te cară, domnul meu!

Fleurant: Nu s'a mai auzit, să-și bată cineva așa joc de leacuri. Voi spune îndată dlui Purgon, că am fost împedecat, a-l împlini ordinațiunile sale.

Scena a V-a.

Argan. Beralde.

Argan: Vei provoca de sigur o nenorocire mare.

Beralde: Ce nenorocire mare, a nu lua odată un leac. Dar' zeu, săfrate, nu e posibil, că te vindec de acest morb al medicilor? În veci vrei să tot bei leacuri?

Argan: Ție îți e ușor să vorbești, căci ești sănătos. Dar' dacă ai fi în locul meu, te-aș vedea, cum ai vorbi.

Beralde: Dar' ce-ți lipsește?

Argan: O, dacă ai fi tu în pelea mea, ți-ar trece pofta să-ți bați joc de medicament. Dar' dl Purgon.

Scena a VI-a.

Purgon. Argan. Beralde. Toinette.

Purgon: Frumoase lucruri aud, pacienții mei se opun ordinațiunilor mele.

Argan: Dle doctor, nu e —

Purgon: E o fadrasneală ne mai pomenită; un morbos se răscăală contra medicului seu.

Toinette: E grozav!

Purgon: Un leac, preparat de mine —

Argan: Nu eu am fost —

Purgon: Amestecat după toate regulile —

Toinette: Ce nedreptate!

Purgon: Și care ar fi produs efectul cel mai admirabil asupra intestinelor —

Argan: Fratele meu —

Purgon: Refusată cu dispreț;

Argan (arătând pe Beralde): Act, acest —

Purgon: E o faptă nesocotită.

Toinette: De sigur!

Purgon: Un atentat asupra științei.

Argan (arătând spre Beralde): El e de vină —

Purgon: Un „laesa maiestate” față de facultatea noastră.

Toinette: Adevărat.

Purgon: Vă declar, că rup ori-ce legături cu d-ta.

Argan: Fratele meu —

Purgon: Vă spun încă odată, ori-ce legături!

Toinette: Bine faceți!

Purgon: Și ca dovadă, că nu glumesc, aci înaintea ochilor d-tale rup actul de donațiune făcut nepotului meu (îl rupe și aruncă la picioarele lui Argan).

Argan: Ah! fratele meu e de vină!

Purgon: A desprețul leacul meu!

Argan: Sunt gata să-l iau.

Purgon: În scurt timp te-aș fi vindecat.

Toinette: Nu o merită.

Purgon: Am voit să alung toate surcurile stricăcioase.

Argan: Ah, frate, frate!

Purgon: Încă câteva leacuri, și ai fi fost pe deplin vindecat.

Toinette: Nu-i demn!

Purgon: Deoarece-însă nu ai voit —

Argan: Nu e vina mea.

Purgon: Deoarece-însă nu ai ascultat —

Toinette: Cere răsbunare!

Purgon: Deoarece-însă te-ai răsculat în contra ordinațiunilor mele —

Argan: De unde!

Purgon: Îți declar, că te las în voea lui Dumnezeu cu o constituție slabă, cu intestine necurate, și cu sânge stricat.

Toinette: Așa-i trebuie.

Argan: Dumnezeuule!

Purgon: Și îți doresc, că în 4 zile să te afi în o stare incurabilă.

Argan: Ai milă!

Purgon: Să cazi în „*Bradypepsie*”.

Argan: Dle doctor!

Purgon: Din „*Bradypepsia*” în „*Dyspepsia*”.

Argan: Dle doctor!

Purgon: Din „*Dyspepsia*” în „*Apepsia*”.

Argan: Dle doctor!

Purgon: Din „*Apepsia*” în „*Lienteria*”.

Argan: Dle doctor!

Purgon: Din „*Lienteria*” în „*Dysenteria*”.

Argan: Dle doctor!

dere" ai autorului și amicilor sei. Vezi scri-soarea de ieri a dlui Slavici. „Nutrite“. De cine? De dl Brote și amicii sei. Vezi scrisoarea exilaților către cei întrușiți la con-venticul din Brașov. Red.) Pe când se ceartă personaje marcante asupra unor lucruri, cari par de a doua și a treia mână, (Lucruri de de „a doua și a treia mână“ fac *fondul politic*, ce-l atinseși mai sus? Cine e proprie-tarul adevărat al „Institutului Tipografic“, cine are dreptul de dispunere asupra „Tri-bunei“, organul partidului național? Săut ace-ste chestiuni, lucruri de a doua și a treia mână? Red.) grosul partidului stă și astăzi unit și încheiat ca mai înainte și privește și el cu uimire și indignare la cele-ce se petrec în Sibiu.

Obiectul de ceartă e „Tribuna“, orga-nul de presă al partidului. Dl Rațiu, ca președinte al comitetului național a găsit (Nu dl Rațiu a „găsit“, ci comitetul național a „gă-sit“, ci domnul Rațiu a îndeplinit numai, ca președinte al comitetului, hotărârea luată de majoritatea membrilor din comitet. Red.), că foaia are trebuință de o reorganizare și voind să o îndeplinească, s'a lovit de rezistență atât a proprietarului, cât și a redactorilor ei. (Cine a pus la cale „rezistența proprietarului“ (?!) și a redactorilor? Dl Brote și amicii sei. Vezi scrisoarea lui Slavici și epistola „Exila-ților!“ Red.) În luptele noastre politice mai recente, „Tribuna“ a ocupat totdeauna un loc de frunte și bărbății, cari o serveau, fie ca proprietari-editori, fie ca redactori, nu puteau fi considerați ca slujbași, ci făceau parte din cei mai însușiți luptători naționali, căci ei ocupau cele mai expuse pozițiuni. Din mij-locul partidului nu se reclama nici un fel de reorganizare a foii; (Dar „se reclama din mijlocul comitetului, care reprezintă parti-dul. Vezi autorizarea dată în scris domnului Cristea, când a eșit din temniță! Red.) „Tribuna“ continua a ține sus stindardul național, (Dovada clasică „Mileniul II.“, de I. Slavici. Red.), necesitatea unei schimbări nu era deci nici decât vădită; proprietarul-ed-itor și redactorii se opuneau schimbării inten-ționate. Aceste motive nu erau ele suficiente pentru un bărbat, care trebuia să aibă numai binele națiunii înaintea ochilor, ca să amne ori-ce lucrare organizatorie pentru timpuri mai potrivite, (Adeci Dr. Rațiu se retireze dinaintea unor oameni, ca L. Albini, Russu-Șirianu etc? — și se nu-și împlinescă da-torința, cu care a fost însărcinat de comite-tul național, pentru-că acelor oameni nu le convenia? R.) și să reangageze toate puterile disponibile în continuarea luptei celei mari naționale?

Dr. Rațiu nu numai că n'a încunjurat conflictul, (s'N'a încunjurat conflictul“. Cu cine? Cu Tit Liviu? R.), ci s'a dus la tri-bunalul unguresc și pe temeiul unui act, care n'are valoare reală, („adece „act fictiv“, vorba lui L. Albini. Constatăm perfectă unitate de vederi între fostul proprietar și actualul „pro-prietar“. R.) a pretins sequestrarea „Tribunei“. Tribunalul a încuviințat prealabil cererea, a numit un curator al sequestrului și proprietarul-editor, precum și redactorii au fost dați afara. Comitetul național n'a încuviințat pro-cedul dlui Rațiu; (Cum? 17 voturi contra 2 nu va să zică încuviințare? Ciudată so-coteală, die Brote. R.) dar d-sa nu ține seamă nici de votul comitetului, ci merge calea sa înainte.

Purgon: Din „Dysenteria“ în „Hy-dropsie“.

Argan: Dle doctor!

Purgon: Și din „Hydropsie“ în ul-timul stadiu al vieții, unde te va conduce ne-socotința d-tale.

Scena a VII-a.

Argan. Beralde.

Argan: Ah! frate, e gata cu mine! Mor! Și tu ești de vină, că mor!

Beralde: Ce ai, frate?

Argan: Ah, e gata! Deja simt răsu-narea leacurilor.

Beralde: Zeu, nu te pot înțelege. Nu aș dori să te văd cineva în starea acea-sta. Liniștește-te odată!

Argan: N'ai auzit cu ce morhuri m'a amenințat?

Beralde: Ei și?

Argan: Nu m'ia dorit, ca în 4 zile să mă aflu în o stare incurabilă?

Beralde: Fiindcă a zis-o, trebuie să se întâmple? E un oracul? Cine te-ar auzi, ar crede, că Purgon ține în mână sa firul vieții tale. Cugetă și la aceea, că aceasta nu poate fi! Mai bine bucură-te, că în fine ai scăpat de un medic. Dar dacă chiar vrei să mai tot iai la leacuri, vei găsi ușor altul.

Argan: Dar dl Purgon, îmi cunoaște mai bine natura.

Beralde: Zeu, nu te pot înțelege.

(Va urma.)

Eată „erisa“, asupra căreia partidul el însuși n'a avut încă ocazie a se pronunța.

Rămânem acum să ne dăm seamă des-pre motivele (Motivele sunt clare. Dl Dr. Rațiu a lucrat în calitate de president din însărcinarea comitetului, pentru a asigura averea națională și influența comitetului asupra atitudinii politice a ziarelor sale. R.) ce au putut îndemna pe dl Rațiu la provo-carea acestei crize.

În raporturile politice de peste munți înzadar umblăm după asemenea motive, căci nu le gă-sim. (Dl Brote, așa de îngropat e în ceața at-mosferei în care se află, de nici că mai poate privi „peste munți“. R.) La anul 1892, când actualul comitet național a primit con-ducerea afacerilor, partidul național român avea rîndurile sale strînse și era dominat de o unitate de vederi ca nici-odată. Dela 1884, „Tribuna“ și bărbății grupați în giurul ei desvoltară, în decurs de opt ani de zile, o activitate rodnică și plină de sacrificii pentru a desrobi partidul de influențele elementelor discordante, a-i da unitatea, tăria și însufe-țirea necesară, și a-l pune în poziție de a servi acțiunii mai mari. Dr. Rațiu, care în decursul acelor opt ani petrecuse aproape uitat (Ce lealitate din partea „vicepresiden-tului“ către president! R.) la Turda și nu contribuise nimic (Cu nimica? R.) la lucra-rea „Tribunei“, avea o pozițiune din cele mai ușoare, când la 1892 a fost chemat de co-mitetul național ca să-l președize: n'avea decât să păstreze ceea-ce alții i-au dat de-a gata în mâinile sale. Partidul unit și însu-șefit s'a arătat totdeauna gata a sprin-gi comitetul seu. În decursul celor trei ani din urmă, nu s'a ivit în si-nul partidului nici cea mai mică notă discordantă, deși în comitet se strecuraseră oare-cari divergențe de păreri. Dacă dl Rațiu s'ar fi inspirat numai de ideile conducătoare ale partidului, micile neînțele-geri din comitet s'ar fi înlăturat dela sine, și comitetul ar sta astăzi earăși unit în fran-tea unui partid încheiat și însușefit.

Dl Rațiu însă a venit în atingere foarte de aproape cu factorii politici, cari, străini de partid, au abusat de slăbiciunile omului pen-tru a trage ei înșiși foloase.

Mai zilele trecute, (Aici ese cuiul din sac! Se vede, dl Brote nu mai poate privi lucrurile decât prin ochelarii omului de par-tid. Red.) dl Nicolae Filipescu a precizat în „Epoca“ atitudinea partidului conservator în chestiunea națională și ne spunea, că patrio-tismul mai senin al conservatorilor, cari nu se împacă cu politica „exclusiv demonstrativă a liberalilor“, va îndruma această chestiune spre „o concepție mai sănătoasă“.

Dl Filipescu nu voeste să se afunde chiar într-o politică ocultă, crede însă, că pentru propășirea elementului românesc și dezvoltarea culturală a Românilor de peste hotar trebuie solicitat din partea conservato-riilor „sprigin, muncă și sacrificiu“.

Politica aceasta a conservatorilor, „mai modestă în aparență și mai rodnică în resul-tate“, a încălzit (Wie der Schelm ist, so denkt er. Red.) și pe dl Rațiu și l'a în-demnat să întrețină de vre-o doi ani încoace legături mai strînse cu dl Tache Ionescu, care, ca ministru al instrucțiunii publice, era în poziție a da „sprigin“ și a face „sacrificii“ pentru „dezvoltarea culturală“ a Românilor de peste hotare. (Eata metoda machiavellis-tic de a țese intrigi! „Mai zilele trecute“ dl N. Filipescu precizează politica conservatori-ilor în chestia națională solicitând „sprigin, muncă și sacrificiu“. Aceasta e îndestulitor pentru a dovedi, că dl Dr. Rațiu „de vre-o doi ani încoace“ a întreținut „legături mai strînse cu dl Tache Ionescu, „care, ca mi-nistru al instrucțiunii publice, era în poziție a da „sprigin“, și a face „sacrificii“. Ce va să zică această țesătură de vorbe, dacă nu intrigă? Redacțiunea). Nu voui să distrug „aparența modestiei“, cu care s'a dat și s'a primit „spriginul“ și „sacrificiul“, nici nu voui să mă pronunț asupra cui s'a revărsat „rodnicia“ acestei politici, dar cetă-tenii regatului României vor ști mai bine de-cât mine aprecia, întrucât dl Nicolae Fili-pescu și Tache Ionescu sunt dispuși a da „sprigin“ și a face „sacrificii“ fără a pretinde în schimb contraservicii. (Eată legătură, — cu câtă logică se face! Ești admirabil, die Brote! Red.) Dr. Rațiu se găsește as-tăzi în fatala poziție a răspunde prin sequestrarea „Tribunei“ la „spriginul“ dat și „sacrificiile“ făcute (O acasă dintre cele mai grave ce se poate face unui politician cinstit, cum e dl Dr. Rațiu. Pentru o stare acasă cerem alte dovezi, die Brote, dovezi nerăsturnabile, căci altcum ea se res-frânge asupra d-tale. Cu astfel de mofuri nu se poate susține o acasă așa de grea. Totuși nepractic politician e dl Dr. Rațiu! Face servicii unui fost ministru, și unui ac-tual ministru. Red.)

Nu mai astfel (Așa! Atăta e tot? Red) se poate explica pentru-ce dl Dr. Rațiu, fără vre-o necesitate ivită în situația de peste

munți, a întreprins o lucrare, despre care se știa de mai înainte, că va nemulumi și jigul cercuri largi și hotărâtoare ale partidului; numai astfel se poate explica cum tribunele, procurorii și poliție — instituțiuni ce altcum n'au o atitudine binevoitoare față cu Ro-mânii — s'au pus de astă-dată cu cea mai mare promptitudine de partea dlui Rațiu; numai astfel se poate explica, cum presa par-tidului conservator din regat nu ostenește a aplauda pe dl Rațiu, deși este un adevăr re-cunoscut de toți, că criza, provocată de d-sa, paralizează pentru moment partidul național român și-l face incapabil de acțiune; numai astfel se poate explica, cum dl Rațiu a res-pins toate numeroasele propuneri de pacifi-care și a persistat asupra menținerii seces-trului; numai astfel se poate explica, cum „Tri-buna“ sequestrată reproduce cu satisfacție în coloanele sale pe „L'Indépendance Roumaine“, „Teara“ și „Epoca“. (Atăta hal de concluse, grave și grozave, dintr'o singură premisă așa de subredă, așa de nulă! Ce va să zică această procedură? Este aci logică, este bună credință, este caracter? Acest fel de a face politică, la noi nu mai poate ave-trecere. Red.)

O singură întrebare rămâne încă des-chisă și aceasta e cea mai importantă: dacă poporul românesc de peste munți, care singur e stăpân pe soarta sa, va aproba sau nu po-litica „desinteresată“, în aparență mai mo-destă și „rodnică“ a dlui Tache Ionescu, Ioan Rațiu și Nicolae Filipescu.

Eugen Brote.

La articolul acesta va trebui să mai revenim. Și până atunci însă nu ne pu-tem reține să nu ne exprimăm mirarea pentru tonul în care vorbește dl Brote, și pentru poziția ce o ia.

Căci dl Brote face curat impresiunea unui demagog, care ține vorbire de acasă contra dlui Dr. Rațiu, pentru a-l răsturna dela — putere.

Apoi cum vorbește dl Brote despre fruntașii bărbăți ai Terii-Românești, cari până ieri erau miniștri ai regelui Carol? Nu vede, că calcă în picioare legile ospi-talității, când se pune în fața unui partid cu acuse, și vorbește tocmai, ca cei-ce o acasă?

Pe cine reprezintă dl Brote la Bu-curești, în exil?

Reprezintă dînsul cauza noastră na-țională?

Atunci ar trebui să caute pe toate căile și cu toate mijloacele, ca pe toți Români din regat, cari pot ceva, fără deosebire de culoare de partid, să-i cu-cerească pentru cauza noastră, și să se ne asigure spriginul lor moral.

Dl Brote ce face însă?

Lovește într'unii, lovește într'alții, și angagiându-se pentru unii, alungă pe alții.

Astfel își pricepe dl Brote misiunea?

Lupta în comitate.

Alegerea din Vingard.

(Detaliiuri.)

Eată ce ne scrie un alt correspon-dent despre decursul acestei alegeri:

Cu o săptămână-două înainte de alege-re au început cei dela putere a cutreera comu-nele pentru a-și câștiga și întări partidul în contra noastră.

Să fi văzut cum prim-pretorul din Blaj și cu Dobay Sándor, notarul din Broșteni, noaptea din așternut sculau pe Sași și se în-țelegeau cum să ne învingă pe noi.

Și și-au și câștigat oameni, căci Sași pentru promisiunile goale făcute de acești 2 oameni, cari nu-și mai ajung cu presiunile, și-au vîndut dreptul lor și au trecut sub stindardul notarului înghimfat, care, ca să în-frice pe bravii noștri Români, a îndrăsnit a întra în Vingard cu stindardul maghiar în frunte.

Însă, precum de înfocați au fost ei, la misiunea lor au fost și ai noștri, preoții și docenții.

Bine s'au purtat toți preoții, afară de cel din Broșteni, servul lui Dobay, cel gr-o-din Bogatu și cel din Sângătin, care în rîndul trecut încă s'a purtat foarte rău.

Laudă mare merită frații Basiliu Dancu, preot în Tapu, Aureliu Aron, docent în Șo-roștin, cari din punctele cele mai depărtate ale cercului au apărut în șir framos în Vin-gard alături cu frații lor Mihailă Marginean, preot în Ungureni și docenții din aceleași comune, zic au apărut cei dintâi, cari au fost de mare ajutor dlui președinte al clu-bului Constantin Colbazi.

S'au ales bărbăți de încredere 3 de ai lor, 1 de ai noștri, dar la cererea noastră, cari eram în majoritate reprezentați, ca să nu se mai facă votisare, unul din ei a cedat și s'a ales unul de ai noștri.

Votisarea a mers cât se poate de re-gulată, au fost mulți de ai lor, au fost și mai mulți de ai noștri.

Plin de fală vă fac cunoscut, că de toate voturile au fost 311, din acestea o sedulă a fost goală, ear' 310 s'au cetit una după alta, din aceste Români au căpătat 176, ear' dîșii 134.

Al 13-lea din voturile noastre a picat, fiindcă noi nu am specificat ca să fie ales pe 3 ani, și așa noi am reeșit cu 12 aleși din partea noastră.

Spre bucuria noastră Dumnezeu a in-tocmnit lucrul așa, că în sedulele lor cel nu-mit expre pe trei ani a fost Român și așa cercul Vingard, unde sînt mai mulți Români apoi Sași și foarte puțini Maghiari, nu-și va mai trimite reprezentați în congregațiune oa-meni de alt neam, nici din alte cercuri, ci numai oameni din sinul lor și de neamul lor.

Să fi văzut cineva mîhnirea Sașilor, cari au intrat cu stindardul amintit în Vingard, nici să le fi murit parinții nu erau așa de mîhniiți. Ear' Români noștri toți voloși se saluiau cu cuvintele: „trăească națiunea no-astră!“

Încheiu cu cuvintele: Învață, iubitul meu popor, a-ți iubi națiunea și a asculta de con-ducătorii tăi.

Fratele.

Ungurii despre alegerile municipale din comitatul Albei-inf.

„Kolozsvár“ scrie u mătoarele des-pre alegerile supletorii din comitatul Albei-inf.:

Alegerile au reușit slab în ceea-ce pri-vește pe „liberalii“, deoarece în cercul Vin-gei (Vingardului), al Blajului și al Zlat-nei a reușit curat numai lista Ro-mânilor. La Ighiu a învins partida „liberală“, ear' dela Ocna încă n'am primit știre.

„Că la Blaj au învins Valachii, aceasta e foarte firesc. Din cercurile curții metropo-litane, dintr'unul din cuiburile principale ale mișcării valache, nici nu s'a putut aștepta alt-ceva. Cam cîndată este căderea dela Vingard, unde deși Maghiarii sînt puțini la număr, elementul agitatoric nu poate grasa pe deplin, deoarece ce e mare și numărul alegătorilor sași; dar nepătrunse sînt căile Valachilor și mis-terile alegerii.

„Dar“ că și Zlatna a căzut, aceasta e foarte trist, și anume e trist din cauză, că căderea au picinuit-o exclusiv neînțelegerile dintre Maghiari. Fără de aceste neînțelegeri, învingerea ar fi fost sigură, ceea-e o dove-dește în mod strălucit împingerea, că Va-lachii au învins cu 6 voturi, pe când dintre Maghiari n'au votat 25 de inși, — din cauza unor neînsemnate frecări locale.“

Din parlamentul maghiar.

Sedința din 29 I. c.

În ședința aceasta s'a exhaustat desba-terea asupra casului scandalos dela Borsod, generalizat în felul cum am arătat și noi

Olay Lajos anunță casei, că înainte cu 6 ani și el a subscris o cerere pentru con-cesionarea unui tren vicinal în cercul seu elec-toral, dar numai la sfatul unui coleg deputat. El a intrat fără voe în apa cea tulbure.

Tocmai pentru aceea cere acceptarea amendamentului.

Ministrul de comerț Daniel, declară că e greșită acea părere, că subscrierea unei ce-reri de natura aceasta ar învolva în sine o stigmatizare a subscritului și o suspiciune mîrșavă.

Deputatul Boros cade din desbaterile de până acum acea consecuență, că legea despre căile ferate vicinale trebuie expusă re-visuiri, pentru de a delătura pe viitor ori-ce abuz și că guvernul trebuie a se îngriji, ca celor interesați să se pună la dispoziție capitalul necesar.

Aprobă pornirea ideală a lui Csáky, dar este în contra ei și recomandă spre pri-mire amendamentul.

Vajay atacă pe comiții supremi în ge-neral și în special pe Szalozsky, a cărui tendență este nimicirea pe ori-ce cale a opoziției.

Horanszky se ocupă din acest inci-dent cu instituțiunea comiților-supremi în ge-neral, care o condamnă ca periculoasă vieții publice și administrațiunii, ca o adevărată monstruositate. Această instituțiune poartă vina cardinală în în țeară domnește o ne-liniște mare, că societatea și întreaga ei viață publică este din temelii sdruccinată, că luptele parlamentare au degenerat. Cere re-formarea legii de administrație în interesul păcii interne.

Horváth Gyula cere insistent comisia parlamentară propusă de Bartha. În cas de neprimire guvernul va dovedi că nu voeste ca lucrurile să vină la lumină și această lumină nu parlamentul ci țeara o reclamă. Din toate propunerile numai cea făcută de Bartha o primește.

Hock Lános apostrofează în cuvinte aspre pe ministrul de interne, asemănându-l cu un satir care dintr'o gură suflă căldură din cealaltă răceală. Acest ministru se fo-o-sește de drepturile autonomiei atunci numai când interesul de partid o cere, dar tot in-teresul acestui partid lasă să se comită cele mai mari abasuri. Dar' ministrul este mi-nistrul țerii întregi și nu al unui singur partid.

De încheiere reflectează ministrul Per-czel tuturor antevorbitorilor, polemizează cu diferiții propunători, apără instituțiunea co-miților supremi și resfrânge acusele ridicate în contra guvernului.

În ședința proximą se va vota asupra titlului „Comiții supremi“.

CORRESPONDENȚA

„TRIBUNEI“.

Dieceasa Gherlei, în Ian. 1896.

„Fiat Lux“!

Prin cele comunicate în Nrul 279 al pre-tuitei „Tribune“, am voit să spun purul ade-văr despre cele-ce se întîmplă în dieceasa Gherlei, despre demersul rău! Abasurile, me-tehnele, intrigile și agităriile ce se fac în ca-zuri rari spre neîndreptățirea și injuria-mulțora, în special cu conferirea paro-chiilor, abătînd prin acelea bunele intențiuni ale guvernului diecesan, de a pute nimeri con-ferirea acelor, celui mai meriat, și fără a se face cuiva injurie dintre concurenți, spre li-niștirea diecesanilor.

Însă dl Vasile Pop, preotul „Oarței-de-jos“ în numărul 289 din 10 Ianuarie 1896 al valorosului ziar „Tribuna“ nu se sfiește a numi comunicatul din Nr. 279 al „Tribunei“, sub-semnat de către „Unii laici“ de informațiuni pline de calumnie? și accentuând, că jurna-listica are scopul marelui de a servi purului adevăr, se încearcă a îndrepta acele informa-țiuni: dar' durere! deși inculpează pe „Unii laici“, că scopul a fost, vezi Doamne, ca să seducă opiniunea publică, totuși d-sa, ascunde și încearcă adevărul.

Deci purcezînd tocm i din principiul acela nerăsturnabil: că ziaristica are scopul marelui de a servi purului adevăr, zicem: „Fiat L u x“!

Din indulgența on. public cetitor hind-că istoria e „magistra vitae“ și oglinda fidelă a trecutului, vom da curgere istoricului pur adevăr.

Domnii preoți Vasile Pop și Mihai Pop sînt născuți în comuna „Oarța-de-jos“, fi de bună memorie a răposatului Simion Pop fost notar și posesor în acea comună.

Dl Vasile Pop după ordinare s'a apli-cat de capelan lângă soorul seu de pie me-morie Teodor Indre, fost preot și protopop în „Sălșig“. — Fratele aceluia, Mihaiu Pop a fost primit la cursul teologic în diecesa gr-cat. a „Orășii-mari“, unde a și absolvat cursul teologic, ca clericul aceleia diecese ascris.

După moartea de pie memorie a fostu-lui preot în Oarța-de-jos, Vasile Cudan, care timp îndelungat a fost morbulent, veneratul ordinarat a dieceasa Gherlei, a dispus de ad-ministratur parochială, la parochia „Oarța-de-jos“ pe preotul neordinat Vasile Vaida, un tînăr cu pregătire frumoasă, care și sub du-rata cursului gimnasial și a celui teologic, a fost între cei de bună speranță, și altcum foarte sănătos în spirit și corp.

După moartea tătâne-seu Mihaiu Pop, „și-a pus și mai tare ochii pe parochia „Oarța-de-jos“ și în speranță că-i va fi de îndemână a folosi și proprietatea rămasă de pă-rintele seu, eșind din diecesa Orășii-mari, al cărei teolog a fost, a început a agita în contra lui Vasile Vaida, cu ajutorul numeroa-selor sale neamuri, și a sărăcimii mituite prin beuturi, deși pe lângă banul preot Vasile Vaida, a militat majoritatea, la-mura poporului, care n'a fost în legătură de sânge sau cuscrie cu Mihaiu Pop, totuși în-festînd guvernul diecesan cu deputațiuni peste deputațiuni, și maltratînd și vîndînd pe bietul neexpert în machinațiuni preotul Vasile Vaida, și batjocorindu-l prin sateliții lor până-ce și coada dela o vită i'a tăiat-o numai ca să-l înfrice, să iee lumea în cap, dinsintea partidei „popestenilor“!

În urmă și-au ajuns scopul, pentru-că guvernul diecesan, ca să pună cap corupe-rii poporului pe bietul nevinovat și inteli-gentul preot Vasile Vaida, frînt în suflet și trup până la extrema desperațiune l-au dis-pus la vacanta parochie „Cristelec“, unde se află și azi, dar' nu Vaida cel întreg în spirit și trup, ci așa zicînd ruinele unui om voinic“.

Cine nu crede meargă să-l vadă și să audă dela dînsul, cum a devenit jertfa familiei popeștilor din Oarța-de-jos!

Și prea cred că-l va cuprinde mila și va exclama: *Lupus est homo homini non homo!*“

După depărtarea lui Vasile Vaida a dispus guvernul diecesan la „Oarța-de-jos” pe Mihai Pop, deci dară i s-a împlinit dorința așa zicând prin sacrificarea viitorului confratelui său?

Ba nu!

Pentru-că apetitul vine mâncând.

Răspund anume acum doi ani de pie memorie Vasile Ghețe fostul preot și protopop în Cuceu socru lui Mihai Pop, deși a concurs mai mulți foarte bine meritați preoți la parochia și stațiunea protopopească Cuceu, guvernul diecesan i-a conferit-o lui Mihai Pop, ginerelui răposatului preot protopop Ghețe, precum aseriază fratele său Vasile Pop „Cicero pro domo” în corespondența sa, „pentru-că credințioșii au profitat dela episcop domniea — recte denumirea — actualului preot”.

Însă noi „Unii laici” zicem: că poporul român — dacă îl lași în bună pace, dacă nu-l miști, și nu-l revoltezi prin beuturi se încredințează în grija părintească a arhierului său, și nu cere pe nimenea, ci primește pe cel trimis dela arhieru, pentru-că Românul zice: „papa nu moare” și „sunt preoți destui”.

Într-acestea nici nu i s-a răcit bine locul lui Mahai Pop în Oarța-de-jos, și guvernul arhierdiecesan gherlan, a conferit parochia Oarța-de-jos lui Vasile Pop, capelanului din Sâlsig, deși la acea parochie au fost concurat mulți preoți iscuși dar flămânzi! Însă a căpătat-o cel sătul, ca să se sature și mai bine pentru-că până azi folosește venitele atât din Oarța-de-jos cât și din Sâlsig administrându-le ambele.

Acuma a cugetat lumea, care are ochi, minte și inimă, că după-ce au făcut cei doi frați și preoți din familia „popenilor din Oarța-de-jos” așa cirul „vicios” în administrarea dreptății și guvernarea diecesei, doară li-se va fi saturat apetitul?

Oh! nici decât, pentru-că dlui Vasile Pop, capelanului din Sâlsig, precum zice dînsul în corespondența sa: „credințioșii din Sâlsig mi-au ținut calea ca să nu merg dela ei”.

„Ergo trebuie să capete Sâlsigul care e încă în „petto” de a se conferi.

Toate bine plănuit după calapodul și experimental succedat, doi frați preoți tineri se încape în două stațiuni bune protopopești.

Când s'ar întempla și una ca aceasta ar fi nu numai cirul vicious, ci și mai mult...!

Aceasta e istoricul adevărat al pîndării parochiilor Oarța-de-jos și Cuceu, prin frații preoți Vasile și Mihai Pop, că urma-va și Sâlsigul în triumviratul parochiilor perondate printr'înșii în scurt va vedea cine va trăi.

Dar' ce e mult, totuși e prea mult!!

Până când alți preoți cucernici, bine-meritați, alți împovărați și cu 6 — 7 — 8 prunci, ear' alții prin îndelungata slujbă bisericăscă binemeritați... își blastemă zilele în câte o parochie amărîta, câte 20 — 30 de ani, isoiați prin vâi și dealuri: să nu străbată giasul plîngerilor la inima celor puși de spirital sfânt să oc'rmească biserică? Va vedea lumea că acești doi preoți în doi ani vor pîndăa trei dintre cele mai bune parochii din Sâlsig.

Acuma judece on. public, unde este sfîntă dreptate în diecesa Gherlei?

Judece on. public, că oare episcopul de-numește pe preoți la parochiile vacante? Sau noi „loiali” avem drept de a ne alege pe preoții noștri?

Sau nici una, nici alta, ce anarhie.

Dar' oare nu suferă autoritatea arhieriească, vaza și cînstea clerului? Și moralitatea bunului popor român pe lângă astfel de mînuiri și ehivernisiri?

Se pricepe bine cei dela cîrmă!

Vezi, de V. P. nu ura și invidia, nu, ne-a condus în articolul ce l-am dat, nici nu am voit a detrage din meritele ce socru d-tale le are cu îmbunătățirea celor înșirate pentru Sâlsig, care cu tonul seu melodios de tot plăcut, orator bun, și tipichist mare, dînsul a știut captiva inima și sufletul poporului, ci iubirea de adevăr și dreptate au fost și ne este ce ne conduce în interesul diecesei Gherlei, din care și noi facem parte.

„Unii laici”.

CRONICĂ

Sibiu, 31 Ianuarie n. 1896.

Înștiințare către abonenții noștri vechi. Administrațiunea ziarului nostru înștiințează pe abonenții vechi, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul, că de azi încolo li-se sistează expedarea foil.

*

Cătră abonații noștri din România. Administrațiunea ziarului nostru înștiințează pe abonații și cetitorii „Tribunei” din România, că domnul Carol Schuller nu mai este reprezentantul-colector al foil noastre. Cei-ce vor să se aboneze la „Tribuna”, binevoească a se adresa deadreptul la administrațiune.

*

Statutele casinei române din Blaj, după-cum comunică foile maghiare din Buda-pesta — au fost aprobate de cătră ministrul de interne.

*

Goană asupra învățătorilor noștri. „Dreptatea” scrie: Protopopul din Boroș-ebes (com Arad) încă înainte cu doi ani a oprit pe învățătorii români din Mustești, Bezindia și Susani de a mai propune în școală pe motivul, că nu au calificățiunea recerută. Contrar acestei dispozițiuni altcum ilegale, consistorul din Arad a dispus prin protopopul din Buteni, ca învățătorii numiți să rămână la posturile lor și să-și caute de treabă Inspectorul de școală remonstrând contra acestei dispozițiuni și a cerut spriginul comisiei administrative a comitatului Arad, care însă nu a luat până acum nici o măsură în cauză. — Ce dragoste mare au patrioții pentru școalele noastre.

*

O comedie millenară. De pe tîrmul stîng al Someșului-rece ni-se scrie: Nu vă mirați de ce voesc a vă scrie acum. Nu-i ceva lucru de însemnată ceea-ce vă scriu, ci este interesant pentru de a vă omul puțină distracție, să aibă de ce rîde. Este vorba încă de o „Comedie millenară”. În 25 l. c. meseriașii unguri din Betlean, au arangiat o petrecere împreună cu reprezentățiunea teatrală și au reprezentat și „comedia millenară” și ea cum: După-ce s'ermăni, mulți dintre ei sînt dela natură schimosi, mai tare sau schimosi. S'au îmbrăcat în costumele tuturor naționalităților nemaghiare din patrie. S'au pus în două grupe pe scenă, bărbații deoparte, mizerile de alta, în fundul scenei o damă, care dela natură este destul de diformă, cu diuții cam eșii, sta pe un scaun în picioare, cu o sabie trasă și avînd la picioare coroana Ungariei. În mijlocul scenei sta în genunchi Românul și Ungurul dînd mîna laolaltă, în semn de împăcare, în timpul acesta, cum stăteau toți așa, s'au dat două focuri bengalice, înăunul unul vînet, apoi roșu, în timp ce ei cîntau „Isten áld meg a magyart”. După aceea a urmat reprezentațiunea teatrală, apoi jocul. Cîte strîmbături și sucituri în „cîrdăș”, nici n'am mai văzut. În beție, în înjurături, cu un cuvînt în toate, tinerii cavaleri au excelat într-ute toate numai cum știu ei. Acesta a fost, pe scurt zis, „Millenăris elődásul” din Betlean. Vă puteți închipui „Millenăris elődásul”-ul acesta și din foaia nifericului Alexici, poate de pe titula acelei cotranță au și luat exemplul și acestia. Doamne! departe mai merg în nebuniile lor. Poate anul acesta este anul minunilor ungurești. Ori-ce comedie, numai să fie „Millenăris dolog”.

*

Caracteristic. Ca semn, cât de mult se întărește simțul național cehic nu numai în Boemia, ci și în Moravia, spre pildă, unde Cehii au minoritate în dietă, slujească și următoarea întemplare. Cehii din capitala Moraviei, Bérno (Brünn) au acolo o casă națională Besedni—Dom, ca centrul vieții sociale cehesii. Acolo e găzduită și casina, unde vin și militarii de naționalitate cehică să petreacă și să cetească gazetele. Comandantul de cor din Bérno, feldmareșalul-locotenent Sucovaty (numele este cehic), vînd că muzica din Dom cîntă și cele mai aplaudate cîntece naționale cehesii, a interzis militarii, dela cei mai înalți până la cei mai inferiori, a cerceta Dom (mai pe moravește Dum) Porunca comandantului a strînit o mare ferve în toată poporația cehă din Moravia. Atât corporațiile, cât și oamenii singuratici își vedeau în diferite moduri nemulțumirea lor pe față, între altele eșiau cu grămadă din reuniunile ce stau în ori-ce legătură cu armata. Și în delegațiuni s'a făcut interpelare în cauza aceasta. Relațiunile între feldmareșalul-locotenent și societatea cehică din Bérno se tot înăspreau, astfel încât acum vre-o trei săptămîni clubul deputaților cehi din Moravia a hotărît unanim, că nu vor lua parte la nici o convenie socială publică, ori în casa particulară, unde va fi invitat și comandantul de corp Sucovaty. Astfel s'a și urmat lucrul, nu rămănea deci altceva, decât sau să fie permutat comandantul, sau să se retragă porunca opritoare. S'a întemplat acest din urmă lucru.

*

Presa din România. „Naționalul”, un organ, al conservatorilor-disidenți, care a încetat odată va reapăre, cu program „liberal—moderat—naționalist”.

— „Gazeta Poporului”, organ liberal, la care aveau mare trecere exilații noștri, domnii Brote și Albini, a încetat de a mai apăre. Noi îi zicem, D-zeu să o ierte.

Mai nou.

Societatea de lectură „Petru Maior”.

Din știrile recente ce ne sosesc aflăm, că guvernul voește a cassa cu ori-ce preț această societate. Ministrul a dispus o nouă investigațiune. În 27 l. c., comisarul de poliție Viola s'a prezentat în localul societății și rîsînd prin procesele verbale în fața numeroșilor membri a comunicat următoarele motive primejdioase:

1. O lucrare din anul trecut a actualului vicepreședinte Ilarie Chendi, în care a tractat asupra novelor dlui I. Russu-Șirianu.

2. O lucrare a fostului membru Valeriu Moldovan, intitulată „Repriviri istorice”.

3. Foaia societății „Rosa cu Ghimpi”, care în anul trecut a fost sistată de cătră societate.

4. Edarea lucrării fostului membru Ghiță Pop, „Horia”, tragedie în 4 acte. Președintele a promis, că va pune la dispozițiunea ministrului toate aceste lucrări

*

Afacerea suspendării preocupă toate cercurile tinerimii noastre. Primim astăzi dela tinerimea din Paris următoarea adresă, ce o publicăm cu plăcere:

Secțiunea Ligei culturale române din Paris protestează contra suspendării arbitrare a activității societății „Petru Maior”, și cu durere constată, că Maghiarii nu vor să-și schimbe tactica de maghiarizare.

Pentru comitetul Ligei:

Secretar Jean D. Ullé.

G. Rue V. Cousin.

*

„Národnie Noviny” (acum ziar cotidian), ce ne sosește în momentul de a pune ziarul sub presă, anunță, că la 6 Februarie n. se va pertracta în Buda-pesta, al doilea proces de presă, intențat organului slovac pentru articolul „Impertinența maghiarizatorilor”. Ca autor al articolului s'a înșinuat și vine pe banca acușătorilor tot tinerul poet slovac Ziak-Somolisky, cel osândit în 3 Octomvrie anul trecut la 2 luni, care și-le-a făcut în Vaț.

Apărător va fi domnul Dr. Miloș Stefanovici.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Buda-pesta, 31 Ian. n. (tel. part. a „Trib.”) În sedința de ieri a dietei provinciale din Austria-de-jos Steiner, a atacat aspru pe Unguri. Făcînd alușiune la Miklós Gyula a zis: *Acolo cei mai mari mișei ajung la cele mai înalte posturi.*

Lueger a zis: „În Ungaria, care e mai rea decât un stat asiatic, nu există poliție de sanitate publică? Aceasta e firesc lucru într'un stat jidovesc. Guvernul totuși n'are curagiu a pași contra. Cu un stat ca Ungaria n'ar fi ertat a mai trăi în comunitate. Guvernul se iee poșie hotărîta contra Ungariei”.

Viena, 31 Ianuarie nou. „Neue Freie Presse” confirmă știrea, că Împăratul se va întîlni în luna viitoare cu Felix Faure în Cap-St.-Martin.

Bibliografie.

Partea mea în

„Crisa Tribunei”,

de G. B. Duică, publicist.

Orăștie, „Minerva”, institut tip. pe acții 1896 (Urmasre).

Noi mai cerem, ca dl Dr. I. Rațiu să retragă acțiunea judecătorească îndreptată nu numai în contra noastră, a tinerilor (*Ai uitat cuvîntul „proprietari” Red.*) dela „Tribuna”, ci în contra tuturor acelor membri din comitetul disolvat, care ne sprigineau și ne spriginesc pe noi, în hăturul afinității mai mari de vederi politice; noi cerem, pe scurt, pace în partid! (*Adeca: lasați avîrea partidului pe mîna „tinerilor proprietari” Red.*) Vrajba era încă la început, pacea era încă posibilă. Dacă se făcea așa precum ceream noi, era, bînd zis, mai bine. *) („Mai bine” — pentru voi tinerii proprietari. R.)

Noi mai cerem în sfîrșit, ca foile naționale „Tribuna” și „Foaia Poporului” să-și păstreze neatînsă independența lor. (*De comitet? Red.*)

După secestru, noi redactorii simțîm imediat, că nu mai sîntem combătuiți numai prin „Gazeta” și „Dreptatea”, ci și prin influențe personale. Mie în special mi-ai luat, domnule Dr. I. Rațiu, în nume de rău, că am anunțat nației noastre manifestul martirilor, pe care îl tot așteptăm și azi și ați zis că am făcut o divulgățiune; în nume de rău mi-ai luat și chipul aspru, în care m'am pronunțat altă-dată asupra „activiștilor” și ați dat atunci ordin dlui Russu-Șirianu să-și controleze manuscritele, ne mai avînd încredere; până și enciclopediștii, ca să iau și o notă ilară, au făcut o chestiune de oprimă! Nu ne mai simțiam liberi și am priceput că-i vorba acum de o suprimare a liberei opinii, înaintea de a eși în lume, înaintea ca lumea serioasă și obiectivă să refuze ea ce nu-i convine; eu nu știu până unde ar fi fost dus acest sistem, începutul lui l'am gustat însă într'un chip, care ne-a pus pe gînduri.

Eată ce am cerut noi! Eată ce ideii (*Ideea de garnitură pentru scopul „nostru”, pentru a se retrage secestrul. R.*) au fost taxate prin actul de destituire drept dinamită pentru sdrobirea „solidarității”. Erau taxate astfel după-ce dl Ioan Russu-Șirianu se descărcase de sarcina (*De nou susține un neadevăr,*

*) Nu-i adevărat, că dl Russu-Șirianu nu ar fi comunicat la timp dlui Dr. I. Rațiu cuprinsul rezoluțiunilor dela Brașov, le-a comunicat în 24 Dec. în redacțiunea „Tribunei”. (Nu-i adevărat ce zice Duică. În redacțiunea, la 24 Dec. Russu zicea: *Mă rog noi am jurat, nu putem spune, dar veți căpăta în scris. De altcum noi, să vezi, de preșident cum te-am operat. Noi sîntem laici! Așa vorbă Russu. Red.*) Vezi aici și actul adăus la broșura mea! G. B. D.

de nou îl negăm. R.) de a se comunica verbal dlui Dr. I. Rațiu și a le explica (*Am văzut cum le-a exploatat, zicînd: „Să vezi cum te-am operat! Am fost laei etc. R.*) înțelesul ce noi li-l dăm.

Dacă deci dl Dr. I. Rațiu zice în hîrtia sa, că totuși „convenționalul” dela Brașov, poate avea cele mai funeste urmări, eu nu pot face altă concluziune, decât următoarea: Știînd, că d-sa nu va admite vederile exprimate de noi și că noi nu vom renunța la ele, a conchis că și aici va fi un motiv de scisiune și, prin urmare, cu o prevăzătoare deducție — m'a destituit, pentru-că s'e nu mai am privilegiu a scrie pentru astfel de ideii, la care sînt atât de îndrăneț a crede că și azi trebuie să țin, *trots alledem und alledem! (Dl Duică vrea cu ori-ce preț să facă pe „martirul ideilor sale”. Nu-i strîdam voea R.)*

Azi avem însă pe partea noastră, în arena publică, pe domnii Dr. V. Lucaciu, Dr. V. Fodor, Dr. G. Tripou, Dr. D. P. Barciannu, Nicolae Cristea și Demetriu Comșa; domnii Eugen Crote, Aurel C. Popovici și Septimiu Albini, vînd discordiile dintre conducătorii renașii aici, s'au pronunțat în acest sens și mai de vreme; domnii M. Velicu, A. Suciu, V. Mangra, Dr. St. C. Pop, Dr. George Popovici, Dr. Trailescu etc. etc. s'au pronunțat tot astfel în scrisori adresate dlui Dr. I. Rațiu. Noi, tinerii nu mai sîntem deci în planul prim, noi sîntem lăsați în urmă de luptători, care vorbesc ca și noi ori, mai bine, mai adevărat, după glasul căroră vorbim și noi. (...) *mai adevărat: „ai căror agenți eram noi”. R.* Actul meu de destituire l'ar putea primi azi fiecare dintre conducătorii numiți mai sus. Nu te ridică așa, de D. I. R.)

Din împregiurările fidel expuse mai sus rezultă că tendența dlui Dr. I. Rațiu era și este: a suprima expresiunea unor convingeri, pe care d-sa nu le are. În „Tribuna” s'a și făcut mărturisirea indirectă, că acesta este scopul dlui Dr. I. Rațiu, cînd voește a dispune discrețiunilor de „Institutul Tipografic”. A paraliza pe acei politicieni, care au dat politiceii noastre avîntul ce-l luase, eată tendența, (*Nu e chiar așa de D. I. R.*) pe care împreună cu alții, eu, redactor al „Tribunei”, nu o putem sprigin, fără să-mi nenorocesc conștiința mea. (*Dar publicarea „Millenului II.” ai putu-o sprigin, și ai putut să nu-l combați fără a-ți „nenoroci conștiința”? R.*)

(Va urma)

Bibliografie.

Peste câteva zile va apare în Biblioteca Șaraga, à 25 bani volumul, traducerea celebrei drame a lui Gerhart Hauptman „Teseorii”. Traducerea cât se poate de îngrijită va fi precedată de o prefață și de dedicațiunea autorului.

Primim din București un volum foarte elegant tipărit, care cuprinde în traducere românească, cunoscuta carte a lui Max Nordau: „Minciunile convenționale ale civilizației noastre”. Traducerea e făcută de dl Mihail Canianu, vechiul redactor al ziarului „Românul”, după a 14-a ediție germană.

Recomandăm cu insistență cetitorilor noștri a-și procura acest important volum, din a cărei cetire vor trage multe învățături.

Volumul a apărut la editura librăriei Sococ & Comp. București, Calea Victoriei.

Calendarul zilei.

1 Februarie n. 1896.

Julian: (+) C. M. P. Entimie.

Gregorian: Ignat.

Soarele: răsare 8.07 apune 3.56 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 31 Ianuarie n. 8 ore dimineața.

Presiunea atmosfer. în mm. (Mediul lunar 736.5)	Diferența din presur	Temperatura după Celsius	Maximal și minimal de temperatură	Direcțiunea vîntului
735.1	-7.0	-9.2	-8.8 — 14.8	80

Din țeară 28 Ianuarie n. 7 ore dimineața.

Stațiunile	Presiunea atmosfer. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcțiune și vîntu
Buda-pesta	752	-11.20	
Sîntmar	752	-8.1	SV 1
Cluj	754	-2.4	V 2
Orșova	753	-11.0	N 1
Arad	753	-11.4	NO 2
Panciova	754	-11.3	NO 2

Sosiți în Sibiu.

În 30 Ianuarie n. 1893.

Hotel „Meltzer”. F. Gregorius, locotenent din. Făgăraș. C. Hall, ex filca, privatieră din București. C. Oberhofer din Arad.

Hotel „Împăratul Romanilor”. A. Vayda, privatier din Cluj Beldhauer, privatier din Viena. Preisch, Hochberger, haler, Hertel și Betz din Viena. Krauss din Buda-pesta și Rosenthal din Berlin, toți comercianți.

Hotel „Neurhrer”. I. Kulla din Serajevo. S. Crăciun, pro-rieta. A. H. eht, neguțător și Castelli, din Buda-pesta.

Bursa de mărfuri din Buda-pesta dela 29 Ian. n. 1896.

Sămînțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.
dela	pînă	dela	pînă	
Grâu				
Bănățesc nou	77	6.90	78	6.95
Grâu dela Tisa	77	6.85	78	7.05
Grâu „Pesta”	77	6.90	78	6.95
Grâu de Alba-Reg.	77	6.90	78	6.95
„Bacfa	77	7.10	78	7.10
Grâu ung. de Nord.	77	7.10	78	7.20
Sămînțe, vechi ori noue	Solul	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	pînă	
Săcoră		70—72	2.40	6.15
Orz	de nutreț de vînzare	60—62	4.9	5.10
Orz	de bere	62—64	5.40	6.20
Orz		64—66	6.40	7.80
Cucuruz (porumb)	bănaș, de altăsoa	89—91	6.	6.40
„Meu		75	4.10	4.25
Brîcă		—	—	5.35
Grâu	Sept.-Oct. Mart.-Apr. Main.-Iun. Iulie-Aug. M.-r.-Apr. (nă).	7.19	7.30	7.20
Cucuruz		4.35	—	7.10
Orz		6.06	—	4.37
„		—	—	6.07
Produse diverse	Setul	Otoman	dela	pînă
Săm. de trif.	Lucernă ungarească	83.—	48.—	
„	roșie	29.—	32.—	
Oleu de rap.	rafinat	—	—	
Uns. de porc	dela Pesta dela țeară sventăță	55.—	55.50	
Slănină	afurată	45.—	46.—	
„	—	—	—	
Frume	—	15.—	15.50	
Lătar	slavon, nou	15.75	16.—	
„	bănățesc	16.25	16.75	
Miere	brută	—	—	
„	galbină străcurată de Rosenau	—	—	
Ceară	brut	—	—	
Spirit	Drejdînt de spirit	—	—	

Cursul pieței din Sibiu.

Din 30 Ianuarie n. 1896

Hărtie-monetă română	Cump.	9.3	vînd. 9.58
Lira turcească	—	10.50	10.60
Imperiali	—	9.60	9.5
Banko rusești 100 à	—	127	129
Galbeni	—	5.65	5.71

Bursa din Buda-pesta.

Din 29 Ianuarie a 1896

Renta de aur ung. 6%	—	—
„ de aur ung. 4%	122.50	—
„ ung. val. cor. 4%	98.75	—
Împrumutul căilor ferate ung.	125.50	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	121.50	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	102	—
Bonuri rurale ung.	97	—
„ croate slavone	98	—
Obligațiunile desp. regalilor	100.10	—
Împrumut cu premiu ung.	152	—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	141.50	—
Renta de hârtie austriacă	100.50	—
„ de argint austriacă	100.75	—
„ de aur austriacă	122.60	—
Losurile austriace din 1880	—	—
A acțiunile băncii austro-ungare	1015	—
„ „ de credit ung.	—	—
„ „ „ aust.	—	—
Scrisuri fondare ale Institut. de cred. și economii „Albina“	100.5	—
Argintul	—	—
Garbade împărătești	—	8.2
Napoleon d'Or	—	9.59
Mărci 100 imp. germane	—	50.40
Londra 10 Livres sterling	—	127.85

